

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

1750

Caput VI. Utrum aliqui adhuc in hac mortali vita degentes Deum viderint,
in utramque partem discutitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83620)

Neque ullius est momenti, quod adversarii opponunt, S. Patrem testari se plenissime quaestionem citato loco dirimere, ut proficitur in Retract. cap. 41. Istic enim quæ scripserat in libro de videndo Deo censet quidem, sed non retractat. In quo libro quantum dilucide asseruerit non posse oculis cerni nisi rem corpore & loco divisibilem, abunde monstravi. De spiritali autem corpore difficillimam sane, gravissimamque quaestionem diligentius in libris de civit. Dei pertractasse, utique ipse fatetur: sed etiam hanc à priori diversam se affirmat

explicavisse, non vero definivisse. Explicavit autem hinc & inde disputans accuratissime. Ex libris itaque Retractionum quæ à me dicta sunt non everuntur, sed confirmantur. De videndo Deo, inquit, scripsi librum: ubi de spiritali corpore, quod erit in resurrectione Sanctorum, inquisitionem diligentiorē distuli, utrum, vel quomodo Deus, qui spiritus est, etiam per corpus tale videatur; sed eam postea quaestionem sane difficillimam in novissimo, id est in XXII. libro de civitate Dei satis, quantum arbitror, explicavi.

C A P U T VI.

Utrum aliqui adhuc in hac mortali vita degentes Deum viderint, in utramque partem discutitur.

S U M M A R I U M.

1. 2. 3. Sententia affirmativa probatur.
4. 5. 6. Probatur etiam sententia negativa.
7. 8. 9. Solvuntur argumenta sententiæ affirmativæ.

10. 11. 12. Solvuntur etiam argumenta sententiæ negativæ.

An aliqui
adhuc viato-
res Deum
viderint.

LIBRATIS Patrum ac Theologorum momenti, num Moyses, Paulus, & quidam alii eximie sanctitatis viri adhuc viatores Deum viderint, videtur mihi res ambigua, & in partem utramque disputabilis. Non enim de rei agitur possibilitate, quam in dubium vertere nefas est; sed de facto, cujus neque aperta sunt Scripturarum testimonia, neque constans Patrum traditio, neque una Doctorum nostrorum sententia. Quamobrem adolescentibus nostris, ut de ingenii sui acumine aliquod periculum faciant, liberam do arenam, & quomodo contra adversarios instruere se debeant, eorumque tela recundere, demonstrabo.

Quisquis igitur sustinere velit affirmantem sententiam, poterit illam sequentibus argumentationibus comprobare. Primo Num. XII. 6. 7. 8. de Moyse legitur: *Si quis fuerit inter vos Propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum. At non talis servus meus Moyses, qui in omni Domo mea fidelissimus est: ore enim ad os loquor ei: & palam, & non per ænigmata & figuras Dominum videt.* Et Exodi XXXIII. 11. *Loquebatur autem Dominus ad Moysen facie ad faciem.* Et v. 18. *Ostende mihi gloriam tuam.* Qui respondit: *Ego ostendam omne bonum tibi.* De Paulo 2. ad Corinth. XII. *Raptus est in Paradisum, & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.* Quæ est enim revelatio tam mirabilis,

quæ verbis designari non potest, nisi manifestatio divinitatis, de qua Isaias cap. 64. *Oculus non vidit, Deus, absque te quæ præparasti diligentibus te?* Scripturis itaque videtur consentanea sententia affirmans.

Eandem confirmare possumus Patrum auctoritate. Etenim Augustinus lib. 11. de Gen. ad lit. cap. 27. de Moyse hæc scribit: *Concupiverat enim, ut in Exodo legimus, videre Deum, non utique sicut viderat in monte, nec sicut videbat in Tabernaculo; sed in ea substantia, qua Deus est, nulla assumpta corporali creatura, quæ mortalis carnis sensibus præsentetur, &c.* Eadem repetit de Moyse ac Paulo Ep. 147. alias 112. cap. XII. n. 31. Et Hilarius lib. 1. de Trinit. cap. 3. & lib. VIII. cap. 18. Rupertus lib. 3. de Victoria Verbi Dei cap. 28. Isidorus Hispalensis cap. 37. de vita & morte SS. narrant Esaiam fuisse à Judæis interfectum, quod scripserit cap. 6. -- *VIDI DOMINUM SEDENTEM SUPER SOLIUM EXCELSUM* -- &c. Ait autem Hilarius: *Deum Propheta vidit, & gloriam ejus usque ad invidiam Prophetiæ dignitatis aspexit.* Basilii quoque de Moyse scribit Hom. 1. in Hexam. *Qui octogesium ætatis agens annum vidit Deum, ut erat homini videre possibile, immo ut nemini potius licuit alii.* Et Ambros. lib. 2. cap. 2. *Hic itaque, non in visione, neque in somniis, sed ore ad os cum Deo summo locutus, neque in specie, neque per ænigmata,*

2.
Probatur ex
Patribus.

1.
Probatur
viatores
Deum vidisse
ex Scriptura.

gmata, sed clara atque perspicua præsentiæ Divinae cognitione dignatus. Omitto autem quæ de seipso narrat Augustinus lib. ix. Confess. cap. 10. Et de Sancto Benedicto D. Bernardus serm. ix. de Diversis.

3. Probatur ex congruentiis. Congruentiæ etiam satis manifestæ possunt afferri. Quis enim hoc privilegium concessum negaverit B. M. V., quam scimus creaturas omnes gratiarum cumulo, & amplitudine præcellere meritum? Et certe hanc ei gratiam fuisse collatam tradunt Rupertus, Albertus Magnus, & Pater pauperum Thomas Archiepiscopus Valent. serm. de Resurrect. necnon Theologi eruditissimi, ut observat Gayardus Quæst. iv. de Invisib. Dei art. iv. De Moyse autem ac Paulo ait S. Thomas 2. 2. quæst. 175. ad 1. congruenter manifestatam illis essentiam fuisse Divinam; *nam sicut Moyses fuit primus Doctor Judeorum, ita Paulus fuit primus Doctor Gentium.* Scripturis itaque, Patribus, & probabilibus congruentiis sic opinio affirmans defenditur.

4. Probatur ex viatoribus non vidisse Deum ex Scriptura. Negativa sententia pariter ex sacris Scripturis primitus sic ostenditur. Exodi xxxiii. Moysi summopere desideranti Divinam essentiam conspiciere respondit Dominus: *Non videbit me homo, & vivet.* Et insistenti petitionibus versu ult. ait: *Videbis posteriora mea, faciem autem meam videre non poteris.* Quibus verbis aliqui Christi humanam formam, aliqui imperfectam visionem, aliqui manifesta Dei opera putant significari. Joann. cap. i. v. 18. ait: *Deum nemo vidit unquam.* Scripsit autem, quod valde notandum est, post Epistolam 2. ad Corinth. in qua Apostolus raptum suum refert usque ad tertium cælum. *Quem nullus hominum vidit, nec videre potest,* scribit quoque Paulus in vi. ad Timoth. scripta post Epistolam ad Corinthios nuper laudatam. Hæc autem minime diceret, si videre Deum sibimet fuisset paullo ante concessum. Scripturis itaque hæc secunda sententia non adversatur.

5. Probatur ex Patribus. Probatur autem ex PP., & missis Irenæo, Tertulliano, Origene, aliisque vel errore Millenariorum suspectis, vel subobscuris loquentibus, idem aperte docent Nazianz. Orat. 34. S. Leo serm. de Transfig. Gregorius lib. 18. Moralium, S. Evaristus Epist. i. & alii, quos refert Petavius lib. vii. cap. xii. & Sylvius Quæst. xii. art. xi. Quantum vero spectat ad Augustinum, etsi aliquando stetit in priori sententia, huic tamen senior ac doctior factus accessit:

nam Tract. 3. in Joann. ait: *Quid vidit Moyses? vidit nubem, vidit angelum, vidit ignem: omnis illa creatura est; typum Domini sui gerebat, non ipse Domini præsentiā exhibebat.* Lib. 2. de Trinit. c. 16. *Cum vero hic apertissime demonstratur, nec desideranti hoc fuisse concessum; quis audeat dicere, per similes formas, quæ huic quoque visibiliter apparuerunt, non creaturam Deo servientem, sed hoc ipsum quod Deus est cujusquam oculis apparuisse mortalium?* Similia repetit S. P. lib. 3. contra Maxim. cap. 12. Quæst. 154. super Exodum, lib. 4. de Symbolo ad Cathecum. cap. 3. Ex quibus satis colligi potest, inquit Sylvius Augustinum non judicasse quod Moyses & Paulus in hac vita Deum viderunt, tamen si aliquando fuerit in eam sententiam propensior.

6. Probatur ex conjecturis. Neque defunt etiam pro hac parte probabiles conjecturæ. Primo enim in Dei visione nostra sita est beatitudo: Beatitudo semel habita non potest amitti, nec Deus potest eam subtrahere, quoniam poenam nunquam irrogat absque culpa: Si ergo Paulus ac Moyses Deum vidissent, in hac vita fuissent beati, & nunquam in posterum ipsa privati essent beatitudine. Deinde adhuc viatores extitissent, nec tamen ambulassent per fidem; fides enim tollitur manifesta revelatione eorum quæ creduntur. Itaque rationi, Patribus, & Scripturis videtur negativa sententia pariter consentanea.

7. Solvuntur argumenta. Hactenus pro utraque parte protulimus argumenta. Modo dicam quo pacto singula possint vicissim retundi. Scripturarum textus pro parte affirmante facillime possunt exponi. In xii. cap. Num. ostenditur tantum discrimen inter Moysen aliosque Prophetas, quibus per somnia & imaginarias visiones Dominus locutus est, cum Moysi apparuerit frequenter, familiarissime, & absque internuncio, & eum fuerit adlocutus non solum prophetarum vaticiniorum velamine, sed manifesta legis, rituum, rerumque gerendarum significatione. Quod etsi quibusdam aliis momentanee fuerit concessum, ut Abraham sub quercu Mambre, & Jacobo luctanti cum Angelo, Moysi tamen datum legimus sæpenumero, & ordinaria amicorum consuetudine. Et si pertinaciter insistas, Moysen vidisse Dominum secum familiariter colloquentem; possum & istud concedere: erat enim Angelus ille, non Deus, ut habetur Act. vii., idque tandem animadver-

Exponitur textus SS. Scripturæ.

tur Augustinus Tract. III. in Joannem scribens: *Quid vidit Moyses? vidit nubem, vidit angelum, vidit ignem.* Eodem modo expeditur textus Exod. XXXIII. de quo tamen est aliquid particulariter advertendum. Comminatus fuerat Dominus v. 3. se non ascensurum ulterius cum Moyse ob populum duræ cervicis, divinisque jussibus reluctantem. Hoc luctus ac timoris causa. Moyses itaque Dominum placaturus ait: *Præcipis, ut educam populum istum: & non indicas mihi quem missurus es mecum, præsertim cum dixerit, novi te ex nomine, & invenisti gratiam coram me.* Si ergo *inveni gratiam in conspectu tuo, ostende mihi faciem tuam.* Quid ergo est. *Ostende mihi faciem tuam, nisi, Sis,* quæso, ut fecisti hactenus, dux itineris nostri, ne moriamur in solitudine? Certe hunc sensum ipsa lectione poterit quisque dignoscere, neque hanc explanationem potest rejicere quisquis oculos in hebraicum injecerit, ubi legitur, *Ostende mihi, quæso, viam tuam:* **וְרָאֵה נָא אֶת דְּרֹכְךָ** Verum est quod Moyses in hujus promissionis tesseram, *Facies mea præcedet te,* postulavit quoque, ut manifestationis particeps fieret divinitatis, repetens, *Ostende mihi gloriam tuam.* Verum huic petitioni respondit Dominus: *Ego ostendam omne bonum tibi, & vocabo in nomine Domini coram te,* id est, Præter id, quod petis, omnia tibi præstabo, exhibebo favorem, patrabo signa, ero dux ac rector itineris, faciam quidquid vis: veruntamen: *Non poteris videre faciem meam; non enim videbit me homo & vivet.* Denegavit ergo Deus Moyse gratiam quam petebat; atque ut eum novo singularique cumularet beneficio, sese illi manifestavit à tergo, id est fulgentissimo quodam lumine, quod esset divinitatis indicium, at non facie ad faciem. De raptu autem Pauli levior est difficultas, quoniam ipse non ait se in tertio celo vidisse Deum, sed audivisse arcana, quæ ratus est esse silentio occultanda. Neque anceps fuisset an hujusmodi raptus in corpore contigisset vel extra, si claram Dei obtinisset visionem, quæ adeo debet esse vivida ac splendida, ut procul ignorantiam omnem, dubitationemque depellat. Id vero adeo indubitatum est, ut idem Apostolus post raptum scripserit ad Timotheum, quod nullus hominum Deum viderit. Atque hoc pacto argumenta petita ex sacris literis diluuntur.

8.
Respondetur
Patribus.

Ad PP. auctoritates respondeo non esse hanc quæstionem ex genere illarum,

in qua necesse est, omnes Ecclesiæ Doctores convenire. Quamquam & ad ea quæ opponuntur patet responsio. Nam quod attinet ad Augustinum, in opere de Genes. ad liter. plura quæsitæ esse quam inventa, & eorum quæ inventa sunt pauciora firmata, fatetur idemmet in II. Retract. cap. 24. Deinde constat ex dictis, in postremis operibus suis priorem rejecisse sententiam. Præterea potest ubique exponi de vividiori quadam ac sublimiori contemplatione in raptu, non vero de plena ac manifesta per speciem. Quod narrat Hilarius de Esaia occisum fuisse, quod scripserit à se visum Deum, fateor verum esse: sed Judæi, qui Prophetam intestino prosequébantur odio, quod eos appellasset Principes Sodomorum, populumque Gomorrhæ, ut scribit citato loco Isidorus Hispalensis, inde mortis injustissimam causam prætexerunt. Constat namque cap. VI. narrari à Propheta visionem per ecstasim quam habuit in templo, & vaticinari judicium de Rege, primoribus, ac populo faciendum. Ambrosius lib. V. de Fide cap. ultimo oppositum docet, probatque ex Scripturis; unde & ipse in eadem opinione non stetit, vel exponi debet, quemadmodum diximus de Augustino. Is vero, ac Benedictus, alique eximia sanctitate præditi raptu sublimiori dignati sunt, sed non clarissima visione Dei, nisi exuti corporibus. Unus est Basilus, quem frustra Eftius in II. dist. VIII. §. X. ex ejus Homilia I. de Jejuniis ad se trahere studet; nam is, ut observat Petavius, post verba superius producta addidit: *Moysem in potiendis præsentibus Dei conspectibus fuisse, dum viveret, Angelis coæqualem.* Sed Basilio opponitur Gregorius Nazianz. Hieronymus, Cyrillus, Athanasius, & Epiphanius, quorum verba refert Sylvius, Petavius, Eftius, Smising, & L'Herminier, majori præcæteris eruditione.

Conjecturis autem postremo loco productis resp. multo fuisse convenientius, ut nemo ante beatissimam Christi animam Divino frueretur aspectu; quod potissimum valet de Moyse: item, ut nullus in via esset simul viator & comprehensor: ulterius, ut beatitudo non ad momentum, sed ad perennem servaretur felicitatem. Quæ tamen vellem discuti cum exceptione B. M. Virginis, cui majorem gratiarum copiam contulit Deus, quam ulli mortalium. Attamen neque Deiparam in terris vidisse in se Deum, salva pietate ac fide possumus affirmare: quod & magnus numerus docet

9.
Satis est conjecturis.

cet Theologorum, & nulli Apostolica Ecclesia opponitur definitioni.

10. Solvuntur argumenta sententiae negativae.
Reliquum est ut argumenta solvantur negativae sententiae. Atque ad verba Exodi xxxiii. dico, utique ibi denegatam Moysi visionem beatam, praestantissima namque gratiarum dona non statim petentibus conferuntur, ne existimentur communia; at concessam esse postmodum colligitur ex cap. xii. Numerorum. Quem postremum locum non possumus de sola frequentia ac familiaritate Divini sermonis accipere: utrumque enim hinc affirmatur, & aperta significatio divinorum decretorum per ea verba; *Ore enim ad os loquor ei*: & visio beatifica & gloriae participatio, per subsequentia, *Et palam, & non per enigmata & figuras Dominum videt*. Hinc lxx. verterunt, & τὴν δόξαν Κυρίου εἶδε, *Et gloriam Domini vidit*. Neque possumus existimare, Moysen vidisse tantum facie ad faciem Angelum, quum aperte asseratur facie ad faciem vidisse Dominum, quod hebraica lectio designat vocabulo Dei propriissimo, ac tetragrammato. Porro legem datam ministerio Angelorum constat ex cap. vii. Act. Apostolor. & ex cap. 2. ad Hebr. sed solos Angelos apparuisse Moysi non recte illinc inferitur: nam ipse Moyses morti proximus Deut. xxxiii. v. 2. cum Angelorum exercitu Dominum legem daturum apparuisse, his verbis testatur: *Dominus de Sinai venit, & cum eo Sanctorum millia*. Angeli quoque nomine Deum designari observat Hilarius in 1. de Trinit. cap. 3. dicens: *Habes dispensationem in Angelo, quia in Angelo officium est non natura: babes in natura nomine Deum, quia Angelus Dei Deus est*. Revera Act. vii. 3. dicitur Angelum apparuisse Moysi in igne rubi; & tamen Ex. iiii. 2. ait ille qui apparuit: *Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Jacob*. Ergo ex quo lex lata fuerit ministrantibus Angelis, non consequitur Moysen Angelos vidisse, non Deum. Fuit quidem dictum Moysi: *Non videbit me homo, & vivet*: Sed hoc ita ab Augustino explicatur: *Deum nemo videbit vivens vita ista, qua mortaliter vivitur in istis sensibus corporis: sed nisi ab hac vita quisque quodammodo moriatur, sive omnino exiens de corpore, sive ita aversus & alienatus à carnalibus sensibus, ut merito nesciat, sicut Apostolus ait, utrum in corpore, an extra corpus sit, cum in illam rapitur & subvehitur visionem*. Hæc Augustinus lib. xii. de Gen. ad lit. cap. 27. qui simi-

lia repetit lib. de vid. Deo, sive epist. 147. cap. xiii. Joannes vero cap. i. loquitur de visione comprehensiva, de ea nimirum, quam habet Unigenitus in sinu Patris, ut constat ex textu: alias neque Angeli Deum viderent; male enim de solis hominibus quidam dictum putant, *Deum nemo vidit*: Est enim græce Θεὸν εἶδεν εἰς ὅσον πῶποτε cum exclusionem tam hominum, quam Angelorum. In 1. ad Timoth. 6. excluditur pariter visio Dei plenissima, & ea quæ per sensum oculorum habetur: & præterea nihil obstat, quin in generalibus assertionibus aliqui singulari Dei beneficio intelligantur excepti, quum ideam Apost. v. ad Rom. scribat omnes peccasse in Adam, à qua generali sententia pie à plurimis creditur immunem esse Deiparam.

Quod spectat ad PP. negandum non est plures in oppositam abiisse sententiam, & hanc esse ob horum auctoritatem valde probabilem. Non sunt tamen pro negativa in tanto numero, ut adversarii arbitrantur. Etenim Gregorius Nazianz. alique Græcorum scribunt contra Eunomii & Aetii discipulos: quod & facit Ambros. in v. de Fide cap. ultimo, qui propterea intelligendi sunt de visione comprehensiva. Alii proculdubio loquuntur universali quadam assertionem, à qua specialissimo Dei privilegio aliqui excipiuntur. Quidam, qui expresse Moysen commemorant, de quotidianis ac frequentissimis Dei visionibus verba faciunt, non de illa singulari ac rarissima, quæ narratur in Numeris. Hac ratione conciliantur discrepantes Augustini sententiæ, Moyses enim vidit Angelum & ignem in Rubo, sed vidit quoque Domini gloriam in Sina. Non cogimur ergo asserere quod S. P. à priori sententia discesserit, præsertim cum ipse tali fuerit ingenio, ut aperte fateretur quid, & ubi inter se pugnantia scripsisset.

12. Rationes denique postremo allatæ non debent studiosum juvenem deterrere. Satisfit rationibus.
Priori namque, quam urget Franciscus Sylvius, satisfit dicendo inammissibilem esse beatitudinem, quæ confertur Sanctis post mortem ac permanentem, tantam merces & corona prædestinatorum; non eam beatitudinem momentaneam, qua dignantur viri præstantissimæ sanctitatis, transeunter, & quasi prælibamine futuræ felicitatis. Neque huius visionis subtractio dicenda est poena, quia manifestatio divinitatis nondum est corona iustitiæ, sed beneficium simile rapibus contemplantium, quos necesse non

11. Explicantur Patres.

12. Satisfit rationibus.

non est diutissime permanere. Idem respondetur ad alteram conjecturam, quæ affertur ab Estio: nullus enim habitus destruitur nisi contrario. At actus actui, habitus habitui opponitur: & consequenter actus visionis momentaneus ac transiens non destruit habitum Fidei sta-

bilem ac permanentem. Habes igitur pro utraque sententia argumenta, argumentorumque solutiones: atque his sufficienter, quantum arbitror, pertractatis, poteris pro lubitu tam de una, quam de altera disceptare.

CAPUT VII.

Sintne beatæ visionis modo participes Elias & Enoch?

SUMMARIUM.

1 Enoch, & Elias probabilius Dei conspectu nondum fruuntur, nisi fortè momentaneis raptibus, & transeunt.

2. 3. 4. 5. 6 Satisfit objectionibus.

An Elias, & Enoch videant Deum.

ENOCH ET ELIAM sive in Paradiso, si ve alio in loco adhuc vivere, & extremis temporibus contra Antichristum venturos, tenet, inquit Rabanus in lib. de Antich. fides Christianorum. Quaritur ergo an his saltem, qui translati sunt ne viderent mortem, & adhuc in corpore ad bonum universæ Ecclesiæ servantur, visio illa fuerit concessa, qua Beatorum animæ perfruuntur.

1. Propositio
Probatur
Enoch & Eliam nondum videre Deum, nisi transeunt.

PROPOSITIO: Enoch & Elias probabilius Dei conspectu nondum fruuntur, nisi forte momentaneis raptibus, ac transeunt.

Demonstratur: Nondum Eliam & Enoch vita functos communior opinio est, quam tenere veteres omnes Rabbinos affirmat R. David in lib. 2. Regum, & traditionem esse discipulorum Domini scribit Irenæus lib. v. adversus hæreses. Eam sequuntur Patres, præsertim Gregorius Magnus hom. xxix. & S. P. Augustinus lib. 1. de peccatorum meritis & remiss. cap. 3. & lib. vi. contra Julianum, alique tam multi, ut Aretas apud Estium in cap. xliv. Eccl. asserat id credi inviolabiliter à tota Ecclesia: videtur etiam evinci ex lib. Apocal. cap. xi. 3. ubi legitur, *Et dabo duobus testibus meis, &c.* quem locum omnes fere Interpretes de Helia & Enoch exponunt. Probabilior est ergo, licet non satis explorata, hæc de Elia & Enoch nondum vita functis opinio: Atqui Beatitudo saltem permanens, omnium consensu, non confertur nisi dissoluta hujus habitationis domo, expletoque laborum cursu: Ergo permanens Dei fructio nondum his duobus collata est.

2. Oppositio 1. Opp. 1. Eccles. xlv. 16. habetur: *Enoch placuit Deo, & translatus est in Paradisum:* & iv. Regum 2. ii. *Et ascendit Elias per turbinem in calum.* Hic

autem, inquit Calmet differt. de Patriarcha Enoch art. 2. debet intelligi Paradisus Sanctorum, & coelum Empyreum. Ergo Enoch & Elias in cælis versantur, ideoque divino beantur aspectu.

Resp. nego conseq. nam Paradisi nomine intelligitur quilibet locus, in quo feliciter vivitur, & cæli nomine etiam superior pars aëris designatur: quoniam & volatilia *volucres cali* Ps. viii. 9. appellantur, & Latroni nondum reflat cæli januis per Ascensionem Redemptoris, Lucæ xxiii. 43. dictum est: *Hodie mecum eris in Paradiso.* In textu Ecclesiastici Paradisi nomen in græcis, hebraicisque desideratur. Apposuit primum Arabs interpretis: & merito Vulgata nostra retinuit, quum Enoch mortalis vitæ arumnis fuerit sublatus. Denique si de Beatorum patria accipi possent loca præfata, sequeretur Christum Dominum nequaquam primum omnium in cælos assumptum: contigit namque longe ante Christum istorum raptus. Itaque Elias per turbinem, Enoch repentino raptu in ignotam mundi plagam fuere translati.

Dices: Revera raptos in cælum, tradunt Ecclesiæ Patres. Athanas. serm. de Assumpt. Dom. scribit, *Enochum immortalitatis terminos accepisse:* Tertullianus de Resurrect. carnis cap. 58. *De orbe translatis,* inquit, *& hoc ipso jam aternitatis candidati.* Hieronymus epist. ad Pamachium: *Necdam mortui, & Paradisi jam coloni, habent membra cum quibus rapti sunt, & translatis.* Bernardus serm. 6. de Ascens. *Felices plane, qui soli jam Deo vivunt, soli vacant intelligendo, diligendo, fruendo.* Et Avitus Vienn. Episc. postquam dixerat Enoch translatus in cælos lib. iv. Carm. capite 6. ait:

Quam-